

ΠΟΛΑ ΜΑΚΛΕΪΝ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ ΜΕ ΤΟΝ ΧΕΜΙΝΓΟΥΪ

ΜΑΡΘΑ
και
ΕΡΝΕΣΤ

Ένας καταδικασμένος έρωτας

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Μάρθα και Έρνεστ. Ένας καταδικασμένος έρωτας**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Love and Ruin

Από τις Εκδόσεις Ballantine Books, Νέα Υόρκη 2018

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Paula McLain

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Φωτεινή Πίπη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Μαρία Μπανούση

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Anna Bauer Carr

ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα

© Paula McLain, 2018

© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Lill Images, περιλαμβάνονται οι εικόνες © akq-images/ullstein bild (ζευγάρι στη βάρκα), © drknuth/Bigstock.com (νερό), © metal22/Bigstock.com (αντικατοπτρισμός δέντρου)

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2021

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2021

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-4052-1

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-4053-8

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 Publishers since 1979

Έδρα: Head Office:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο: Bookstore:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΠΟΛΑ ΜΑΚΛΕΪΝ

ΜΑΡΘΑ

και

ΕΡΝΕΣΤ

Ένας καταδικασμένος έρωτας

Μετάφραση: Φωτεινή Πίπη

Στην Τζούλι Μπάρεο

«Δεν υπάρχει τίποτε άλλο πέρα από το τώρα. Δεν υπάρχει ούτε χθες, ασφαλώς, ούτε αύριο. Πόσων χρόνων πρέπει να γίνεις για να το καταλάβεις;»

ΕΡΝΕΣΤ ΧΕΜΙΝΓΟΥΕΪ

Για ποιον χτυπά η καμπάνα

Οι σημειώσεις είναι της μεταφράστριάς.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Λίγο πριν από τα ξημερώματα της 13ης Ιουλίου 1936, όταν τρεις εκτελεστές σκαρφάλωναν έναν ψηλό μαντρότοιχο ενός κήπου στην Τενερίφη ελπίζοντας να αιφνιδιάσουν την ομάδα των ένοπλων φρουρών, εγώ κοιμόμουν σε ένα μικροσκοπικό δωμάτιο στη Στουτγάρδη, περιμένοντας τη ζωή μου να ξεκινήσει.

Οι δολοφόνοι ήταν επαγγελματίες. Κινούμενοι αθόρυβα, αναρριχήθηκαν επιδέξια σε καλά κρυμμένα σκοιινιά, χωρίς ποτέ να κοιτάξουν ο ένας τον άλλο ή να σκεφτούν οτιδήποτε πέρα από την αμέσως επόμενη κίνησή τους. Χωρίς τον παραμικρό ήχο, προσγειώθηκαν από τον μαντρότοιχο στο έδαφος και γλίτσησαν αθέατοι στις σκιές, πλησιάζοντας ολοένα και πιο κοντά στον στόχο τους.

Ήταν σαν άψογη εκτέλεση μιας μουσικής συμφωνίας. Το σχέδιό τους ήταν να εξουδετερώσουν έναν έναν τους φρουρούς, κόβοντας το λαρύγγι τους. Έπειτα θα παραβίαζαν την πόρτα της βεράντας και θα ανέβαιναν τα μαρμάρινα σκαλοπάτια ως το δωμάτιο του κοριτσιού. Η Μαρία ντελ Κάρμεν, όπως λεγόταν, δέκα ετών και παραδομένη σε ύπνο γλυκό, θα στραγγαλιζόταν γρήγορα με ένα σκοινί ενώ το προσωπάκι της θα καλυπτόταν με μαξιλάρια ώσπου να σταματήσει η ανάσα της. Μετά θα πήγαιναν στη μεγάλη κρεβατοκάμαρα, όπου θα ξεπάστρευαν τους λίγους εναπομείναντες φρουρούς. Τα πάντα θα γίνονταν χωρίς να πέσει ούτε μία πιστολιά. Ο στρατηγός και η όμορφη γυναίκα του ούτε που θα σάλευαν καθόλου στο κρεβάτι τους πίσω

από την πόρτα, τα κορμιά τους ακίνητα σαν πίνακας του Βελάσκειθ, ώσπου να επέλθει ο θάνατος.

Όλη αυτή η αλληλουχία είχε τεθεί σε κίνηση, αλλά τότε ένας από τους φρουρούς έκανε ξαφνικά μεταβολή και τη νύχτα έσκισαν ριπές πυροβόλου όπλου. Οι δολοφόνοι τράπηκαν σε άτακτη φυγή, καταφέροντας να γλιτώσουν μόλις και μετά βίας. Ο στρατηγός ξύπνησε από τις τουφεκιές, αλλά αφού ενημερώθηκε από τους άντρες του για το τι είχε συμβεί, ξανάπεσε στο κρεβάτι του. Οι απόπειρες κατά της ζωής του δεν ήταν κάτι σπάνιο, ιδίως εκείνη την εποχή που βρισκόταν στο μεταίχμιο, λίγο πριν συμβεί αυτό που περίμενε, όπως περιμένει η τίγρη το θήραμά της, οριακά αθέατη.

Πέντε μέρες αργότερα ξεκίνησε η προοχεδιασμένη εξέγερση στο Μαρόκο. Ο στρατηγός εξέπεμψε μήνυμα με το οποίο παρότρυνε όλους τους αξιωματικούς του στρατού να συμπαραταχθούν με τους εξεγερμένους και να ανατρέψουν την κυβέρνηση της Ισπανίας. Έπειτα φυγάδευσε τη σύζυγό του και τη θυγατέρα του στη Γαλλία και ο ίδιος διέσχισε τους δρόμους της Τενερίφης, όπου είχε ήδη ξεκινήσει το τουφεκίδι, και κατευθύνθηκε σε ένα αεροσκάφος de Havilland Dragon Rapide που τον περίμενε. Φορούσε πολιτικά ρούχα και σκούρα γυαλιά και, για ακόμα καλύτερο καμουφλάζ, είχε ξυρίσει το γνώριμο μουστάκι του.

Μετά από όλα αυτά ήταν παιχνιδάκι να απογειωθεί το ελαφρύ διπλάνο και να μεταφέρει τους επιβάτες του στη Βόρεια Αφρική, όπου ο στρατηγός θα προετοίμαζε τον στρατό που σε λίγο καιρό θα καταλάμβανε την ηπειρωτική Ισπανία. Στη διάρκεια της πτήσης φόρεσε τη στολή του – κολλαριστό χακί με έναν χρυσό και κόκκινο τελαμώννα. Κι έτσι απλά έγινε ο Στρατηγός Φρανθίσκο Φράνκο, άρτι διαφυγών από την εξορία. Πανέτοιμος να ξεκινήσει έναν πόλεμο που θα αναγκαζόταν να αποτελειώσει ολόκληρος ο κόσμος.

Και τι έκανα τότε εγώ, στα είκοσι επτά μου, όταν ο Φράνκο ξεκινούσε να κατακτήσει την Ισπανία; Έστεκα σε μια ολοένα και βαθύτερη σκιά, όπως έστεκαν όλοι, είτε το συνειδητοποιούσαν είτε όχι.

Γερμανικά στρατεύματα πρόσφατα προήλασαν στη Ρηνανία και τέθηκαν σε εφαρμογή οι Νόμοι της Νυρεμβέργης, οι οποίοι απαγόρευαν στους Εβραίους να παντρευτούν ή να τεκνοποιήσουν με «καθαρό» πολίτη του Ράιχ, περιόριζαν τη συμμετοχή τους στη δημόσια εκπαίδευση και σε ορισμένα επαγγέλματα και ουσιαστικά στιγματίζαν τους Εβραίους, όπως και τους Αφρογερμανούς και τους Τσιγγάνους, ως εχθρούς της *Φόλκσγκεμίνσαφτ*,* ώστε οι ναζί να περιφρουρήσουν το άριο αίμα τους σε ένα κράτος βασισμένο στους φυλετικούς διαχωρισμούς. Ήταν όλα τόσο συνταρακτικά και τόσο σκανδαλωδώς άδικα. Κι ωστόσο μπορούσες σχεδόν να προσποιηθείς ότι δε συνέβαιναν και να συνεχίσεις τη ζωή σου όπως πριν, θεωρώντας ότι δεν είχαν καμία σχέση με εσένα.

Είχα ζήσει για χρόνια –αν και όχι συνεχόμενα– στο Παρίσι προσπαθώντας να γίνω συγγραφέας και βιώνοντας τον έρωτα πολλές φορές, χωρίς να σημειώσω ιδιαίτερη επιτυχία σε τίποτε από τα δύο. Λαχταρούσα να πλάσω με την πένα μου μια ηρωίδα τόσο λαμπερή και ξεχωριστή σαν τη Λαΐδη Μπρετ από το *Και ανατέλλει ο ήλιος*,** αλλά αφού δεν μπορούσα να το κάνω, αρκέστηκα στο να προσπαθώ να την ενσαρκώσω η ίδια. Φορούσα μακριές φούστες και πλεχτές μπλουζές και καθόμουν σε καφέ

---

* Volksgemeinschaft: κεντρική ναζιστική ιδεολογία της «λαϊκής/εθνικής κοινότητας».

** Το μυθιστόρημα *The Sun Also Rises* του Έρνεστ Χέμινγουεϊ. Στην ελληνική γλώσσα το βιβλίο έχει κυκλοφορήσει από διάφορους εκδοτικούς με τίτλους όπως: *Η φιέστα*, *Ο ήλιος ανατέλλει ξανά*, *Κι ο ήλιος ανατέλλει (Φιέστα)*. Ωστόσο, η φράση φαίνεται πως έχει αντληθεί από τον *Εκκλησιαστή* 1:5 («και ἀνατέλλει ὁ ἥλιος...»), εξ ου η απόδοση που επιλέγεται εδώ.

καπνίζοντας ασταμάτητα, μισοκλείνοντας τα μάτια μου και λέγοντας «Γεια σου, αγάπη μου» σε σχεδόν άγνωστους περαστικούς. Παράγγελνα κοκτέιλ που περιείχαν πολύ περισσότερο αλκοόλ από όσο μπορούσα να αντέξω και γελούσα μπροστά σε καταστάσεις απελπιστικές και ριχνόμουν με ορμή στην εμπειρία – δηλαδή σε παντρεμένους άντρες. Όμως το χειρότερο ήταν που μετά γύριζα μόνη μου στο σπίτι, περπατώντας κάτω από έναν λεκιασμένο, μπλάβο ουρανό, νιώθοντας διόλου σαν τη Λαΐδη Μπρετ, παρά μόνο θλίψη και μοναξιά και πλήρη σύγχυση για το τι να κάνω και ποια να είμαι.

Κάτι έλειπε από τη ζωή μου –κάτι έλειπε από εμένα– και νόμιζα πως η συγγραφή θα γέμιζε το κενό, θα γιάτρευε την απουσία, θα με θεράπευε από τον εαυτό μου. Είχα αυτή την αμυδρή εντύπωση και την είχα ακολουθήσει πιστά από το Σεντ Λούις στη Νέα Υόρκη, από τη Νέα Υόρκη στο Παρίσι, από το Παρίσι στις Κάννες, από εκεί στο Κάπρι και τώρα στη Στουτγάρδη, όπου υποτίθεται ότι είχα έρθει για να κάνω έρευνα. Πριν από λίγο καιρό είχα ξεκινήσει να γράφω ένα μυθιστόρημα για ένα νεαρό ζευγάρι Γάλλων που θα έκανε γενναία και σπουδαία πράγματα στο όνομα του πολιτικού πασιφισμού – θα συμμετείχε σε απεργία ανθρακωρύχων και θα υπέμενε το μεταλλικό κλομπ των χωροφυλάκων κι όλα αυτά στο όνομα της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Η ιστορία μού φαινόταν σοβαρή και θαρραλέα όσο ήμουν σκυμμένη πάνω από τα σημειωματάριά μου μέσα στη *Βέλτκρινγκσμπιμπλιотеκ*,* όμως κάθε μέρα ερχόταν η στιγμή που έβγαινα από τη βιβλιοθήκη και βρισκόμουν αντιμέτωπη με τον πραγματικό κόσμο. Πόσο αφελής και ανώφελη φάνταζε η ιδέα του πασιφισμού όταν οι δρόμοι ήταν γεμάτοι από φαιοχίτωνες.

Μια μέρα ήμουν στον κινηματογράφο όταν δύο στρατιώτες του Ράιχ μπήκαν μέσα στην αίθουσα, σήκωσαν με τη βία μια

---

* Weltkriegsbibliothek ή Weltkriegsbücherei: «Βιβλιοθήκη του Παγκοσμίου Πολέμου».

νεαρή Εβραία από το κάθισμά της στη σειρά μπροστά από εμένα και την έβγαλαν στον δρόμο σέρνοντάς την από τον σβέρο σαν σκυλί. Τα φώτα χαμήλωσαν και η μπομπίνα άρχισε να γυρίζει, αλλά εγώ δεν μπορούσα πια να καθίσω ήσυχη στην καρέκλα μου και να απολαύσω την ταινία. Επιστρέφοντας με τα πόδια στην πανσιόν όπου έμενα, τρώμαξα πολλές φορές στη διαδρομή από την αντανάκλαση του ειδώλου μου σε κάποια βιτρίνα. Έμοιαζα αρκετά Άρια, με τα ξανθά κυματιστά μαλλιά μου, τα ανοιχτογάλανα μάτια και την κοντυλένια μύτη μου. Στο κάτω κάτω είχα κληρονομήσει τα χαρακτηριστικά μου από τους γονείς μου, που περνούσαν εύκολα για προτεστάντες στο αντισημιτικό Σεντ Λούις. Ώστόσο κυλούσε εβραϊκό αίμα και στις δύο πλευρές της οικογένειάς μου.

Από τη Στουτγάρδη μετακόμισα στο Μόναχο, όπου τα πράγματα έγιναν ακόμα πιο ζοφερά και δυσοίωνα. Διάβασα για το πραξικόπημα του Φράνκο στις ναζιστικές εφημερίδες, οι οποίες κατέγραφαν τα πάντα με χλεύη και κομπορημοσύνη. Περιέγραφαν την κυβέρνηση των Δημοκρατικών ως «κόκκινα καθάρματα» που όδευαν προς ραγδαία πτώση, ενώ εκθειάζαν τον Φράνκο ως τον πρίγκιπα του ισπανικού λαού. Τι κι αν η κυβέρνηση που ανέτρεπαν αυτός και τα πρωτοπαλίκαρά του ήταν προϊόν των πρώτων δημοκρατικών εκλογών εδώ και εξήντα χρόνια; Τι κι αν αθώοι σφαγιάζονταν προκειμένου να διεκδικήσουν εξουσία και πλήρη κυριαρχία μια δράκα άνθρωποι;

Ώσπου να επιστρέψω στο Παρίσι, ο Φράνκο είχε κηρύξει στρατιωτικό νόμο και ορκιζόταν να «ενώσει» και πάλι την Ισπανία με κάθε κόστος, ακόμα και αν χρειαζόταν να εξολοθρεύσει τον μισό πληθυσμό της χώρας. Το μεγαλύτερο μέρος των ισπανικών ενόπλων δυνάμεων είχε συμπαραταχθεί με τους Εθνικιστές, ενώ ανεκπαιδευτοί πολίτες από την άλλη μεριά αγωνίζονταν να υπερασπιστούν πόλεις και χωριά. Η Παμπλόνα, η Άβιλα, η Σαραγόσα, η Τερουέλ, η Σεγόβια και όλη η Ναβάρρα έπεσαν σαν ντόμινο πριν κλείσει μήνας. Όποιος μιλούσε εναντίον του πραξικοπήματος έμπαινε στο στόχαστρο. Στην παλιά μου-

ριτανική πόλη Μπανταχόθ οι Εθνικιστές οδήγησαν σχεδόν δύο χιλιάδες ανθρώπους –πολιτοφύλακες και αγρότες, γυναίκες και παιδιά– στην αρένα και άνοιξαν πυρ εναντίον τους με πολυβόλα όπλα. Αφήνοντας άταφα τα νεκρά σώματά τους, συνέχισαν προς το Τολέδο όπου θα έκαναν τα ίδια.

Ακόμα χειρότερες ήταν οι φρικτές συμμαχίες που σχηματίζονταν. Η ναζιστική Γερμανία έστειλε στην Ισπανία υπερσύγχρονα βομβαρδιστικά της Λούφτβαφε και τρεις χιλιάδες στρατιώτες με αντάλλαγμα ισπανικά ορυκτά, χαλκό και σίδηρο ως πρώτες ύλες, που σε λίγο καιρό θα βοηθούσαν τον Χίτλερ στα δικά του δολοφονικά σχέδια. Ακολούθησαν κι άλλα βομβαρδιστικά, αλλά και υποβρύχια και εκατοντάδες καραβιές προμηθειών και έμπειρων αξιωματικών για να εκπαιδεύσουν τους άντρες του Φράνκο και να ακονίσουν τις ικανότητές τους στον πόνο και στον βασανισμό.

Σε βοήθεια του Φράνκο προσέτρεξε και ο Μουσολίνι, «δανειζοντάς» του ογδόντα χιλιάδες στρατιώτες και συγκροτώντας την τρίτη φαρμακερή ακίδα του φασιστικού τριγώνου. Κι έτσι απλά, μετά από χρόνια μοχθηρής μηχανορραφίας, αλλά και σχεδόν μέσα σε μια νύχτα, η Ευρώπη ήταν ένας τόπος διαφορετικός, ένας τόπος πιο απειλητικός. Τα πάντα φάνταζαν πιθανά.

Ο Στάλιν στη Σοβιετική Ένωση είχε τις δικές του σκοπιμότητες, αλλά για την ώρα είχε πολλά να κερδίσει βοηθώντας τη Δημοκρατική Ισπανία. Περιέμενε να τον ακολουθήσουν και οι μεγάλες δημοκρατίες της Δύσης που είχαν όπλα να πουλήσουν, όμως η γαλλική κυβέρνηση ήταν βαθιά διχασμένη και η Βρετανία έδειχνε να ασχολείται περισσότερο με τα σκανδαλιστικά δρώμενα ανάμεσα στον βασιλιά Εδουάρδο Η΄ και στη Γουόλις Σίμπσον. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο Ρούζβελτ ήταν απασχολημένος προσπαθώντας να διαχειριστεί τις ολέθριες επιπτώσεις της Μεγάλης Ύφεσης από τη μια και τις ωδίνες της προεκλογικής εκστρατείας για την επανεκλογή του από την άλλη. Κι άλλωστε, οι εκκλήσεις για βοήθεια της Ισπανίας προς την Αμερική χωρούσαν πολλή συζήτηση. Κυκλοφορούσαν ανησυχητικές

φήμες ότι αμερικανικά όπλα θα κατέληγαν σε χέρια αναρχικών και συνδικαλιστών πολιτοφυλάκων εάν η Αμερική στήριζε τη προσπάθεια των Ισπανών Δημοκρατικών – μια στήριξη εξαιρετικά δύσκολο να παρασχεθεί όταν υπήρχε ήδη τόσο πολύς φόβος για την απειλή του κομμουνισμού στο εσωτερικό των Ηνωμένων Πολιτειών.

Ο Ρούζβελτ αποφάσισε να κηρύξει πλήρες εμπάργκο όπλων, υποσχόμενος να κρατήσει την Αμερική εκτός ξένων πολέμων για όσο το δυνατόν περισσότερο. Αλλά ορισμένοι από εμάς που παρακολουθούσαμε το σκοτάδι να βαθαίνει σε όλη τη διάρκεια εκείνου του φθινοπώρου του 1936 δεν πιστεύαμε ότι υπήρχε «ξένος» πόλεμος. Οι δυνάμεις των Εθνικιστών εξαπλώνονταν σε αθώα χωριά, σκοτώνοντας δεκάδες χιλιάδες στο διάβα τους. Όταν σφυροκόπησαν με πυρά την πρωτεύουσα, τη Μαδρίτη, περικυκλώνοντάς την από τρεις μεριές, εμείς νιώσαμε υπεύθυνοι γι' αυτό. Η Ισπανική Δημοκρατία είχε αποπειραθεί να εδραιώσει το δημοκρατικό πολίτευμα, αλλά η προσπάθειά της είχε ανακοπεί με τον πλέον βάνουσο και βασανιστικό τρόπο. Πώς ήταν δυνατόν να μη μας αφορά αυτό;

Αργά αργά στην αρχή και ύστερα μαζικά και μονομιάς, χιλιάδες άνθρωποι άρχισαν να παρουσιάζονται εθελοντικά. Συγκροτήθηκαν Διεθνείς Ταξιαρχίες με στρατεύματα από τη Γαλλία και την Αμερική, τον Καναδά, την Αυστραλία, το Μεξικό. Οι περισσότεροι εθελοντές δεν ήταν εκπαιδευμένοι στρατιώτες. Για την ακρίβεια, οι περισσότεροι δεν είχαν ξαναπιάσει ποτέ όπλο στα χέρια τους κι ωστόσο άρπαξαν ό,τι όπλο βρήκαν – περίστροφα που τους είχαν αφήσει οι πατέρες τους, κυνηγετικές καρραμπίνες, πιστόλια, μάσκες αερίων από κάποιο κατάστημα στρατιωτικού υλικού– και επιβιβάστηκαν σε τρένα, πλοία και φορτηγά αεροσκάφη.

Ήταν μια εξαίσιος σταυροφορία και μολοντί δεν ένιωσα αμέσως σίγουρη για το πώς θα έβρισκα έναν ρόλο να διαδραματίσω σε αυτήν, αργότερα σκέφτηκα μονάχα αυτό: Ίσως η μεγαλύτερη τύχη και το αγνότερο πράγμα στον κόσμο είναι να

βλέπεις τον χρόνο να συμπυκνώνεται σε ένα και μόνο σημείο. Να νιώθεις τον κόσμο να ξεσηκώνεται και να σε ταρακουνάει, επιμένοντας να ξεσηκωθείς κάπως κι εσύ. Με κάποιον τρόπο. Να αφυπνιστείς και να τεντώσεις τα μέλη σου, όσο κι αν πονάνε. Να αλλάξεις ολοσχερώς και αμετάκλητα – με όποια μέσα διαθέτεις – και να γίνεις ο άνθρωπος που πάντα προοριζόσουν να είσαι.

Για εμένα ο πόλεμος στην Ισπανία θα λάμπει πάντα με το φως μιας πολύμοχθης μεταμόρφωσης. Ήταν σαν να ερωτεύεσαι. Ή σαν να σηκώνεις το βλέμμα σου στον ουρανό για να δεις ένα φλεγόμενο βέλος που σου φωνάζει να το ακολουθήσεις. Ήταν τόσο απλό και συνάμα τόσο περίπλοκο. Και αν σήμαινε την απαρχή για πολύ περισσότερα απ' ό,τι μπορούσα ποτέ να προβλέψω ή έστω να φανταστώ, ήμουν και πάλι έτοιμη να πω το ναι. Και αν έμελλε σύντομα να χάσω την καρδιά μου για πάντα, ανεπιστρεπτί, να τα χάσω όλα – ήμουν έτοιμη και γι' αυτό. Φαινόταν να το απαιτεί η ίδια μου η ζωή. Με καλούσε επιτακτικά να προχωρήσω μπροστά. Σε τελική ανάλυση, δεν είχα επιλογή. Έπρεπε να πάω προς τα εκεί που με καλούσε, με τα μάτια μου διάπλατα ανοιχτά και με τα χέρια μου ανοιχτά επίσης, πρόθυμη να πληρώσω το τίμημα.

Μέρος 1

ΞΕΦΕΥΓΟΝΤΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΚΙΕΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1936 – ΜΑΡΤΙΟΣ 1937

*Κ*αλώς ή κακώς, ήμουν γεννημένη ταξιδεύτρια, ήθελα να πάω παντού και να δω τα πάντα. Η πιο καθαρή ανάμνησή μου από τα πέντε ή έξι μου χρόνια ήταν από ένα πρωινό που είχα γράψει, όχι βιαστικά ή με καλικαντζούρες, αλλά με φροντισμένα, στρογγυλά γράμματα: *Αγαπητή μητέρα, τι όμορφη που είσαι. Σε βρίσκω αξιαγάπητη. Αντίο, Μάρθα.* Βρήκα μια πινέζα και κάρφωσα το γράμμα μου στον ακροστάτη στο κεφαλόσκαλο και βγήκα από την εξώπορτα χωρίς να πάρω τίποτα μαζί μου και χωρίς να κάνω τον παραμικρό θόρυβο. Κατηφόρισα με γοργά και σίγουρα βήματα το τετράγωνο –είχα καταστρώσει από καιρό το σχέδιό μου– και τρύπωσα στην καρότσα του παγοπώλη, ελπίζοντας ότι θα κατέληγα κάπου πολύ μακριά από το Σεντ Λούις και θα γνώριζα τον κόσμο.

Όλη εκείνη την ατελείωτη μέρα του καλοκαιριού την πέρασα κρυμμένη και καταχαρούμενη. Ένας λόγος ήταν επειδή ήμουν καταχωνιασμένη στην κρυψώνα μου, έχοντας φύγει μόνη, μυστικά, από το σπίτι. Αλλά ένας μεγαλύτερος λόγος ήταν όλα τα άγνωστα πράγματα που έβλεπα από τις χαραμάδες της καρότσας – εργοστάσια και συνοικίες και κάθε λογής ακανόνιστες εκτάσεις της ίδιας μου της πόλης που δεν είχα ξαναδεί ποτέ ούτε μπορούσα να μαντέψω ότι υπήρχαν. Ένιωθα τόσο ευτυχισμένη, που είχα ξεχάσει ακόμα και την πείνα μου, ώσπου σουρουύπωσε και τότε είδα με την άκρη του ματιού μου το Φόρεστ Παρκ και συνειδητοποίησα ότι όλο μας το ταξίδι δεν ήταν παρά ένας μεγάλος κύκλος που με είχε γυρίσει στα γνωστά μου μέρη.

Εκείνη η πρώτη σόλο απόδραση με είχε απογοητεύσει, ωστόσο καθόρισε παρ' όλα αυτά τη μετέπειτα πορεία μου. Ήμουν ταξιδεύτρια, πάει και τελείωσε. Πριν κλείσω τα είκοσι έξι, είχα δει το μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης, είχα κολυπήσει γυμνή σε τρεις ωκεανούς και είχα γνωρίσει διπλωμάτες και μπολσεβίκους. Το πανεπιστήμιο δε μου κέντρισε το ενδιαφέρον κι έτσι το εγκατέλειψα και άρχισα να δουλεύω για να βγάζω τα δικά μου χρήματα. Αισθανόμουν επιτακτική την ανάγκη όχι μόνο να ταξιδεύω συνέχεια και να βιώνω διάφορες καταστάσεις, αλλά και να ορίζω τον εαυτό μου, να ζω τη δική μου ζωή και κανενός άλλου.

Όμως τον Ιανουάριο του 1936 η μητέρα μου μου μίγησε να γυρίσω σπίτι στο Σεντ Λούις με ένα τηλεγράφημα που έλεγε πως είχε αρρωστήσει ο πατέρας μου. Πήρα το τρένο της επιστροφής και είχα τόση αγωνία σε όλη τη διαδρομή που είχα κουρελιάσει το τηλεγράφημα στην τσέπη του παλτού μου. Πάντα τη θυμόμουν που φρόντιζε να μην αφήνει κανέναν άλλο να διακρίνει την ανησυχία της. Αλλά αυτή τη φορά η ένταση και η ταραχή της ήταν εμφανείς ακόμα και στις λιγοστές λέξεις του τηλεγραφήματός της και δεν είχα ιδέα σε τι κατάσταση θα έβρισκα την ίδια ή τον πατέρα μου και αν είχα τη δύναμη να τον αντικρίσω άρρωστο και ασθενικό. Αν είχα τη δύναμη να αντικρίσω τα πράγματα ως είχαν.

Η μητέρα μου Έντα ήταν πάντα ο πολιτικός αστέρας στο στερέωμα της ζωής μου και ο πιο καλός άνθρωπος στον κόσμο. Ήταν ζεστή και έξυπνη και καλή ως το μεδούλι και παρότι είχε αφιερώσει τη ζωή της στην ακάματη υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών και ήταν έτοιμη, ανά πάσα στιγμή, να σταθεί στη σωστή πλευρά των ζητημάτων και των πραγμάτων και των ανθρώπων, με κάποιον τρόπο όλες οι εκστρατείες και οι πορείες και οι δημόσιες ομιλίες δεν την εμπόδισαν ποτέ να είναι μητέρα και σύζυγος. Κάθε βράδυ σταματούσε ότι κι αν έκανε τη στιγμή που άκουγε το κλειδί του πατέρα μου στην κλειδαριά. Έτρεχε στο πλατύσκαλο της εισόδου κι εκείνος έμπαινε μέσα

στο σπίτι, κρεμούσε το γκριζο τσόχινο καπέλο του στον καλόγερο και τη φιλούσε.

Αυτό το εσπερινό τελετουργικό ήταν μια τρυφερότητα που μοιράζονταν οι δυο τους και η παλαιότερη συνήθειά τους. Ταυτόχρονα όμως έμοιαζε να είναι και μια ανεξίτηλη υπόσχεση για το μέλλον. Υπόσχεση απόλυτης φερεγγυότητας για όσο καιρό ήταν δυνατόν να προβλέψει κανείς. Υπόσχεση για όλα τα φιλιά που έμελλε ακόμα να ανταλλάξουν. Θυμάμαι πως όταν ήμουν παιδί αισθανόμουν ότι η μητέρα μου δεν κατέβαλλε καμία απολύτως προσπάθεια για να βρεθεί στην είσοδο του σπιτιού εκείνη την ώρα κάθε βράδυ. Προφανώς ο χρόνος συνωμοτούσε μαζί της για να το πετύχει – επιβράδυνε έτσι ώστε εκείνη να μπορέσει να σταματήσει τα πάντα για να βρίσκεται ακριβώς εκεί τη στιγμή που η πόρτα θα άνοιγε κάθε μέρα. Αλλά φυσικά είχα άδικο. Χρειαζόταν τεράστια προσπάθεια. Και θέληση. Και επιλογή. Και αποφασιστικότητα. Άλλα πράγματα γκρεμίζονταν προκειμένου να καταφέρει να βρίσκεται στο πλατύσκαλο. Μπορεί να μην τα είδα ή να μην τα άκουσα ποτέ να πέφτουν, όμως γκρεμίζονταν.

Ο πατέρας μου Τζορτζ Γκέλχορν ήταν διάσημος και διαπρεπής μαιευτήρας, με μεγάλη πελατεία και δουλειά σε δύο νοσοκομεία και με έναν λαμπερό, απεγάδιαστο τρόπο ζωής στον κόσμο. Ήταν εκείνο το είδος του πατέρα-στυλοβάτη, σαν ήρωας από μυθιστόρημα της Τζορτζ Έλιοτ, που διαχειριζόταν την οικογένειά του με αβίαστη φροντίδα και με ακρίβεια μηχανισμού ελβετικού ρολογιού, όπως ακριβώς έκανε και με τους ασθενείς του. Και με όλα.

Στο γραφείο του υπήρχαν χιλιάδες βιβλία, τοποθετημένα στις βιβλιοθήκες με αλφαβητική σειρά και με τις ράχες τους τέλεια ευθυγραμμισμένες. Και όλα αυτά τα είχε διαβάσει. Όταν ήμουν μικρό κορίτσι, νόμιζα πως ο πατέρας μου ήξερε όλα όσα μπορούσε να ξέρει κάποιος και πως γνώριζε τα πάντα και για εμένα. Ίσως γι' αυτό προσπαθούσα πάντα να τον ευχαριστήσω και να κερδίσω την έγκρισή του, ώστε να γίνω επιτέλους η κόρη που

έβλεπα να τρεμοφέγγει με ελπίδα και προοπτικές στα μάτια του. Ήταν ίσως η μεγαλύτερη δυσκολία στη ζωή μου το να συμβιβαστώ με την αλήθεια. Εκείνη η κόρη φυσικά δεν υπήρχε. Δε θα μπορούσε ποτέ να υπάρξει.

Στον σιδηροδρομικό σταθμό του Σεντ Λούις πλήρωσα μια κούρσα για να με πάει στη Λεωφόρο ΜακΦίρσον, όπου στάθηκε μπροστά από τη φαρδιά λουστραρισμένη πόρτα και για μια ατέλειωτη στιγμή επέτρεψα στον εαυτό μου να φαντασθώ ότι το έβαζε στα πόδια αντί να αντιμετωπίσει την κατάσταση. Την τελευταία φορά που είχα έρθει στο σπίτι ο πατέρας μου κι εγώ είχαμε μαλώσει τόσο άσχημα, που μου ήταν αδύνατον να ανακαλέσω τα λόγια που ανταλλάξαμε χωρίς συστολή. Και τώρα ήταν βαριά άρρωστος, πιθανά ετοιμοθάνατος.

Η πόρτα άνοιξε διάπλατα και στο άνοιγμα στεκόταν η μητέρα μου και με κοιτούσε σαν να είχα χάσει τα λογικά μου. «Μπες μέσα, Μάρτι! Θα αρπάξεις καμιά πούντα!»

Έτσι όπως με τράβηξε μες στο σπίτι και με πήρε αγκαλιά, και μόνο η μυρωδιά της ήταν αρκετή για να καταρρεύσω. Κολόνια λεβάντας και πούδρα προσώπου και καλά ασπρόρουχα. Κάθε στιγμή της ζωής μου ήταν κλεισμένη στα χέρια της, οι χοροί κάθε δεύτερη βδομάδα και τα σαββατιάτικα πρωινά, το σιγοτραγούδιμά της πλάι στο νερό που έτρεχε στον νεροχύτη ή η απαγγελία κάποιας ομιλίας για εξάσκηση που σκάρωνε πάντα μέσα στο μυαλό της. Μεσημεριανά πικνίκ, μόνες οι δυο μας, στο Κριβ Κορ, πλάι στο κελάρυσμα του καταρράκτη, όπου προσευχόμουν να μην πεθάνει ποτέ η μητέρα μου. Και δειλινά στην μπροστινή βεράντα του σπιτιού μας, καθεμιά με ένα βιβλίο ανοιχτό στην ποδιά της, ενώ το φως της μέρας έσβηνε και λευκοί σκόροι κολλούσαν στη σήτα της πόρτας.

Ήταν λες και άνοιξαν οι κρουνοί του είναι μου όταν στάθηκα εκεί, στο ίδιο κρεμεζί περσικό χαλί όπου είχα χάσει άπειρα παιχνίδια βόλων παίζοντας με τους αδερφούς μου. Όλα τα μή-

κη και τα πλάτη όπου είχα ταξιδέψει προσπαθώντας να είμαι ο εαυτός μου δεν είχαν καμία σημασία εδώ, όπου τίποτα δεν άλλαζε ποτέ. Ούτε τα μαονένια έπιπλα ούτε οι πίνακες ούτε τα βιβλία, στις ίδιες πάντα θέσεις τους στα ράφια. Ούτε η υπόλευκη πατίνα στους τοίχους ούτε η απόχρωση του φωτός που περνούσε από το βιτρό παράθυρο στο πλατύσκαλο της εισόδου. Ήταν το φως της παιδικής ηλικίας. Κι εγώ ήμουν μονομιάς όσο χρόνων είχα υπάρξει ποτέ.

«Πώς είναι;» τη ρώτησα μόλις κατάφερα να ανακτήσω την αυτοκυριαρχία μου.

«Θα ξέρουμε περισσότερα αύριο». Το πρόσωπό της ήταν σφιγμένο, τα χαρακτηριστικά της τραβηγμένα, δυσκολευόμουν να την κοιτάξω ή και να πάρω τα μάτια μου από πάνω της. Ήταν ακόμα όμορφη γυναίκα και θα ήταν πάντα. Όμως έβλεπα τις έγνοιες της χαραγμένες γύρω από τα λουλακιά μάτια της και στο περίγραμμα του σαγονιού της, τις έγνοιες και τις ξαγρυπνες νύχτες. Ασημένιες τούφες είχαν ξεφύγει από τον χαμηλό κότσο που έπιανε πάντα τα μαλλιά της και η μπλε ραφ μεσάτη μπλούζα της ήταν τσαλακωμένη κάτω από τη μονή σειρά μαργαριταριών του κολιέ της.

Δεν ήθελα να ρωτήσω αν οι γιατροί είχαν αναφέρει τη λέξη καρκίνος και για κάποιον λόγο δεν μπορούσα κιόλας. Η λέξη στριφογύριζε στο μυαλό μου ήδη από το Κονέκτικατ, αλλά δεν την ξεστόμισα. Την κράτησα μέσα μου, βαριά σαν μολύβι και κοφτερή σαν ξυράφι, και ακολούθησα αθόρυβα τη μητέρα μου ως το δωμάτιο όπου αναπαύονταν ο πατέρας. Κατά μήκος του μακρόστενου διαδρόμου, προσπερνώντας το σεκρετέρ και τον στρογγυλό καθρέφτη, κάτω από τον βαρύ πολυέλαιο, κάθε γνώριμο αντικείμενο φάνταζε σαν στέρεο αγκυροβόλι, ακριβώς στο σημείο όπου έπρεπε να είναι. Διαγώνια κάτω από τις σκάλες έστεκε το πιάνο με την ουρά, με μια παρτιτούρα νυκτωδίας του Σοπέν ανοιγμένη στο ξυλόγλυπτο αναλόγιό του, παρότι κανείς δεν έπαιζε πια εδώ και χρόνια, από τότε που είχε φύγει ο μικρότερος αδερφός μου για να πάει να σπουδάσει ιατρική στη Βιρτζίνια.

«Θα έρθει ο Άλφρεντ;» ρώτησα.

«Στο τέλος της εβδομάδας, αν τα καταφέρει. Μόλις ξεκίνησε νέο κύκλο μαθημάτων».

Περιμένα να αναφέρει εκείνη τον Τζορτζ και τον Βάλτερ, τους δύο μεγαλύτερους αδερφούς μου. Ζούσαν και οι δυο τους στην ανατολική ακτή, παντρεμένοι με μικρά παιδιά. Αν έρχονταν και αυτοί, τότε τα πράγματα ήταν τόσο άσχημα όσο φοβόμουν. Όμως η μητέρα μου συνέχισε απλώς να περπατάει.

Στον επάνω όροφο, τα παιδικά υπνοδωμάτια των αδερφών μου είχαν μετατραπεί από καιρό σε ξενώνες, ενώ το δικό μου, στον τρίτο όροφο, ακριβώς κάτω από το γείσο της στέγης, είχε συντηρηθεί με απίστευτη φροντίδα, σαν χρονοκάψουλα. Δεν έβλεπα την ώρα να δραπετεύσω αργότερα εκεί μέσα, αλλά προς το παρόν υπήρχε αυτό, ο πατέρας μου πιο αδύνατος από ποτέ, το χρώμα της επιδερμίδας του σχεδόν γκριζο στο φόντο των κίτρινων σεντονιών. Ήταν ακουμπισμένος σε ένα μαξιλάρι, με τα μάτια του κλειστά. Αλλά δεν κοιμόταν.

Το τηλεγράφημα έλεγε ότι υπέφερε αφόρητα από το στομάχι του και ότι οι γιατροί του ήθελαν να τον χειρουργήσουν. Αργότερα θα μάθαινα κι άλλα, πώς μας κρατούσε μυστικά εδώ και χρόνια, παλεύοντας να κρατήσει κρυφά τα συμπτώματά του, τον πόνο του, από όλους μας, ακόμα και από τη μητέρα μου, γιατί είχε υποψιαστεί ότι πέθαινε. Στη διάρκεια των ατελείωτων μηνών της σιωπής του τα πράγματα είχαν πάρει ολέθρια τροπή.

«Ήρθε η Μάρτι», αναφώνησε τώρα η μητέρα μου.

Τα μάτια του άνοιξαν και τα χείλη του σχημάτισαν ένα χαμόγελο. «Μάρθα».

Ξαφνικά ένιωσα πολύ μικρή και σαν να ήμουν δύο ετών: το κορίτσι που ήμουν τότε αλλά κι εκείνο που εκείνος ευχόταν να μπορούσε να βάλει στη θέση μου. Και οι δύο τον αγαπούσαν, αλλά δεν είχαν μπορέσει ποτέ να του το πουν. Γιατί υπήρχε και ο θυμός πλάι πλάι με τα αισθήματα αγάπης, η επιθυμία να τον πληγώσω, η επιθυμία να τον σφίξω στην αγκαλιά μου για πάντα.

Η μητέρα μου με παρότρυνε να πλησιάσω και να καθίσω

στην καρτέκλα που είχε τοποθετηθεί δίπλα στο κρεβάτι του. Μετά εκείνη πήγε στο κάθισμα δίπλα στο παράθυρο και άνοιξε μια εφημερίδα. Το χέρι του, όταν το πήρα στο δικό μου, ήταν λεπτό και φλεβώδες αλλά ζεστό. Πότε ήταν η τελευταία φορά που είχα πιάσει το χέρι του πατέρα μου;

«Θα γίνω περδίκι», μου είπε πριν προλάβω να μιλήσω. «Έχω τους καλύτερους γιατρούς στο Σεντ Λούις».

«Νόμιζα πως εσύ ήσουν ο καλύτερος γιατρός στο Σεντ Λούις».

Ήταν λίγο άκομπο το αστείο, όμως κατάφερε να χαμογελάσει πριν τον καταβάλει ένας παροξυσμός. Ο πόνος αλλοίωσε τόσο τα χαρακτηριστικά του προσώπου του, που αναγκάστηκα να κοιτάξω αλλού, οπουδήποτε. Όταν καταλάγιασε η κρίση κι έμεινε να βαριανασαίνει ξαπλωμένος, ήπια λίγο νερό και είπα: «Διάβαζα το βιβλίο σου. Είναι θαυμάσιο».

Ήταν εκεί, στο κομοδίνο του. Το άδετο χειρόγραφο της τελευταίας μου προσπάθειας, *Τα δεινά που είδα*.^{*} Του το είχα στείλει δώρο λίγο πριν από τα Χριστούγεννα, αν και δεν ήταν εύκολη απόφαση. Το πρώτο μου βιβλίο, ένα μυθιστόρημα, δεν είχε καταφέρει να το τελειώσει και μου το είχε πει ευθέως, αποκαλώντας το χυδαίο. Το είχα δουλέψει επί δύο χρόνια, όταν ζούσα στην Ευρώπη, κι ύστερα είχα βρει εκδότη μόνη μου και είχα εισπράξει και μια μικρή προκαταβολή. Αλλά έτσι όπως μου περιέγραψε ο πατέρας μου την απογοήτευσή του σε μια μακροσκελή και παθιασμένη επιστολή, θα νόμιζε κανείς πως είχα κλείσει τη συμφωνία για το βιβλίο στη μαύρη αγορά. Οι ήρωές μου, έλεγε, ήταν ανήθικοι και επιπόλαιοι. Δεν ήξερε γιατί είχα μπει στον κόπο να ασχοληθώ με αυτούς ενώ υπήρχαν τόσα αξιόλογα πράγματα για να γράψει κανείς. Το *Τι τρελή επιδίωξη*^{**} πραγματευόταν την ιστορία τριών φοιτητριών πανεπιστημίου που λαχταρούν απε-

^{*} *The Trouble I've Seen* (1936): το δεύτερο βιβλίο της Μάρθα Γκέλχορν.

^{**} *What Mad Pursuit* (1934): το πρώτο μυθιστόρημα της Μάρθα Γκέλχορν.

γνωσμένα να ανακαλύψουν τον εαυτό τους, που ταξιδεύουν παντού και πλαγιαίνουν με άντρες και κολλούν σύφιλη και γενικώς σκοντάφτουν σε διάφορα εμπόδια, αναπτύσσοντας ένα φαιό περιβλημα μοναξιάς. Προφανώς ο πατέρας μου είχε διακρίνει τις δικές μου αποτυχίες στις σελίδες του, όμως εγώ ήθελα απλώς να του δείξω πόσο έξυπνοι ήταν οι διάλογοί μου και πόσο συγκλονιστικά καλά είχα περιγράψει τη θάλασσα.

Διάβασα την αιχμηρή επιστολή του ξανά και ξανά, βγάζοντας καπνούς από τον θυμό μου και θέλοντας να του αντιγυρίσω κάθε λογής σκαιό χαρακτηρισμό. Ωστόσο, πίσω από την οργή μου υπήρχε μια απύθμενη πληγή. Κάποια στιγμή τσαλάκωσα τις σελίδες και τις πέταξα στα σκουπίδια, αλλά αυτό δεν έλυσε τίποτα. Κάθε τους λέξη βρισκόταν ακόμα μέσα μου, βαθιά σε μια γωνιά της μαινόμενης καρδιάς μου, όπου κάπνιζαν και χτυπούσαν ρυθμικά σαν ωρολογιακή βόμβα έτοιμη να εκραγεί από στιγμή σε στιγμή.

Το πρόσφατο βιβλίο μου ήταν εντελώς διαφορετικό. Ήταν μια συλλογή διηγημάτων για ανθρώπους που είχαν χτυπηθεί σκληρά από τη Μεγάλη Ύφεση και είχα αναλάβει να το γράψω με σκοπό να κάνω καλό στην κοινωνία.

«Σου άρεσε πραγματικά;» τον ρώτησα τώρα, ανήμπορη να κρύψω ένα μικρό παράπονο στη φωνή μου.

«Πολλά από αυτά που γράφει είναι βέβαια θλιβερά. Και υποθέτω πως ίσως αποδειχτεί πιο δύσκολο να υπογράψεις συμβόλαιο γι' αυτό το βιβλίο μετά τις κριτικές που έλαβες για το προηγούμενο». Το είπε χωρίς ίχνος κακίας, σαν να μιλούσε για αυγά ή για τη βροχή. «Αλλά ίσως δε γίνονται έτσι τα πράγματα».

«Έτσι γίνονται, για να είμαι ειλικρινής, αλλά δε θα το βάλω κάτω. Δε θα άντεχα να έχω δουλέψει τόσο σκληρά για το τίποτα».

«Φυσικά να μην το βάλεις κάτω». Η μητέρα μου σηκώθηκε και στάθηκε στα πόδια του κρεβατιού. «Εμείς οι Γκέλχορν δεν τα παρατάμε. Και ας σημειωθεί στα πρακτικά ότι κι εγώ το βρισκω θαυμάσιο. Πραγματικά ζωντάνεψες τους ήρωές σου. Μου φάνηκαν απίστευτα αληθινοί».

«Σε ευχαριστώ», άκουσα τον εαυτό μου να ψελλίζει ενώ από μέσα μου αντιπάλευα μια σειρά από συναισθήματα. Ήθελα οι γονείς μου να είναι περήφανοι για εμένα και να με παίρνουν στα σοβαρά. Ταυτόχρονα ήθελα και να μη με νοιάζει πια, να είμαι πλήρης και να χρειάζομαι μόνο τη δική μου επιβεβαίωση. Τουλάχιστον αυτός ήταν ο πήχης που προσπαθούσα πάντα να φτάσω.

«Πρέπει να είμαστε στο νοσοκομείο στις έξι ακριβώς», υπενθύμισε η μητέρα μου και μου έτεινε το χέρι της. Εγώ το έπιασα νιώθοντας ξαφνικά κουρασμένη όσο ποτέ. «Ας αφήσουμε τον πατέρα σου να ξεκουραστεί».

**ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΟΥ ΘΑ ΔΙΑΚΙΝΔΥΝΕΥΣΕΙ
ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΓΙΑ ΝΑ ΑΚΟΥΣΤΕΙ Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ.**

Το 1937 η Αμερικανίδα Μάρθα Γκέλχορν ταξιδεύει μόνη της ως τη Μαδρίτη για να καλύψει δημοσιογραφικά τις αγριότητες του Ισπανικού Εμφυλίου. Οι ιστορίες των απλών ανθρώπων που συνθλίβονται από την καταστροφική σύρραξη θα την καθηλώσουν. Αυτή είναι η ευκαιρία της να αποδείξει την αξία της ως ρεπόρτερ σε έναν ανδροκρατούμενο επαγγελματικό χώρο. Ωστόσο, στη διάρκεια της αποστολής της θα ερωτευτεί αναπάντεχα, και χωρίς να το θέλει, τον Έρνεστ Χέμινγουεϊ, έναν άντρα θρύλο.

**ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΤΟΥ ΑΙΩΝΑ.**

Παραμονές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, στη Μαδρίτη και την Κούβα, η σχέση και η σταδιοδρομία της Μάρθα και του Έρνεστ απογειώνονται. Όλα θα ανατραπούν από την έκδοση του *Για ποιον χτυπάει η καμπάνα*, του πλέον επιτυχημένου μυθιστορήματος του Χέμινγουεϊ, που θα ανατρέψει την ισορροπία στο ζευγάρι. Η Μάρθα θα αναγκαστεί να χαράξει τον δικό της δρόμο ως γυναίκα και ως συγγραφέας.

**ΕΝΑΣ ΠΑΘΙΑΣΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΘΥΕΛΛΩΔΗΣ ΓΑΜΟΣ.
ΕΝΑΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΜΕΝΟΣ ΕΡΩΤΑΣ.**

Η ΜακΛέιν διαθέτει το χάρισμα να ζωντανεύει μοναδικά τους ήρωές της.
ΤΖΟΤΖΟ ΜΟΪΣ, ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 21951

Γ Ι Α   Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ   Μ Ε   Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ